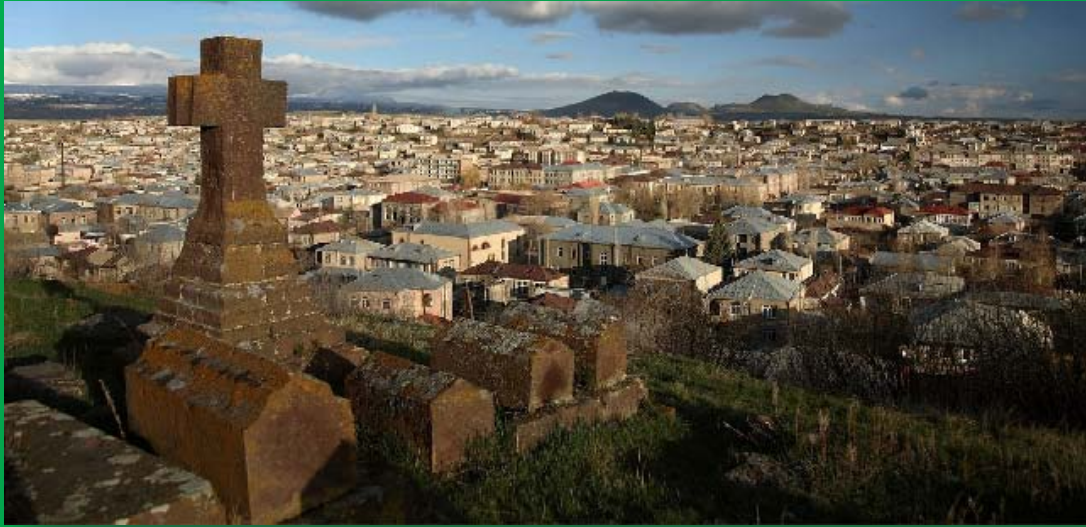

ՏԵՂԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԱՌԱՎԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑԱՅԻՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ (PACA)

ԳԱՎԱՌ ՔԱՂԱՔՈՒՄ ԵՎ ՀԱՐԱԿԻՑ ԿԱՐՄԻՐԳՅՈՒՂ
ԵՎ ԳԱՆՁԱԿ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐՈՒՄ

ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ, 2014

Այս վերլուծությունն իրականացվել է Ամերիկայի ժողովրդի աջակցությամբ՝ ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության /ԱՄՆՄԶԳ/ միջոցով: Հետազոտության բովանդակությունը միմիայն հեղինակներինն է և պարտադիր չէ, որ արտահայտի ԱՄՆ ՄԶԳ տեսակետները:

Վերլուծությունն իրականացնող կառույց	3
Համայնքներ	4
Համայնքների մրցակցային առավելությունները	7
Տնտեսության ճյուղերի վերլուծություն	8
Անասնապահություն և հետագա վերամշակում	10
Անասնապահություն	10
Կաթի և կաթնամթերքի արտադրություն	12
Մսի և մսամթերքի արտադրություն	14
Նախաձեռնություններ անասնապահության և անասնամթերքի վերամշակման ոլորտներում	18
Հողագործություն	19
Հացահատիկի մշակում	20
Կարտոֆիլի մշակում	21
Բազմամյա մշակաբույսեր	22
Այլ մրցունակ մշակաբույսերի աճեցում	23
Նախաձեռնություններ հողագործության ոլորտում	23
Կրթություն և ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաներ	24
Առևտուր	25
Կանանց ներգրավվածությունը արժեշղթաներում	25

Վերլուծությունն իրականացնող կառույց

Գեղարքունիքի մարզի առևտրաարդյունաբերական պալատ

ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ԱՌԵՎՏՐԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏ
GEGHARKUNIK CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY

Գավառ քաղաքում ու հարակից Կարմիրգյուղ և Գանձակ համայնքներում տեղական տնտեսական զարգացման գործընթացն սկսվեց 2014 թ-ի մայիս ամսին ԱՄՆ ՄԶԳ-ի ֆինանսավորմամբ համատեղ իրականացվող «Գործընկերություն՝ հանուն գյուղական համայնքների բարգավաճման» (PRP) ծրագրի շրջանակում: Բացահայտվեցին համայնքների հիմնական մրցակցային առավելությունները և ախտորոշվեցին տնտեսության առաջատար ճյուղերը, որոնց հիման վրա առաջարկվեցին տնտեսության զարգացման համար արմատական նշանակություն ունեցող նախաձեռնություններ:

Գործընթացն իր մեջ ներառեց հետևյալ փուլերը.

- ⇒ գործընթացի ընդհանուր ներկայացում, ծանոթություն, տեղական թիմի ձևավորում,
- ⇒ համայնքների տնտեսական քարտեզագրում- առաջատար ճյուղերի առանձնացում, ճյուղերում առաջատար դերակատարների բացահայտում,
- ⇒ առկա արժեշրթանների վերլուծություն, բարեփոխման նախաձեռնությունների բացահայտում,
- ⇒ աշխատանքային հանդիպումներ՝ առաջատար ճյուղերի վերլուծության համար,
- ⇒ արդյունքների ամփոփում, նախաձեռնությունների ստացում,
- ⇒ նախաձեռնությունների վերջնականացում, գրքույկի մշակում,
- ⇒ համայնքների ակտիվ դերակատարներին ստացված արդյունքների, նախաձեռնությունների ներկայացում:

Համայնքներ

Գավառի ենթաշրջանը գտնվում է Գեղամա լեռնաշղթայի արևելյան լանջին: Ենթաշրջանի կենտրոնը Գավառ քաղաքն է (Գավառ քաղաքը նաև Գեղարքունիքի մարզի մարզկենտրոնն է), որը տեղակայված է Գավառագետի ստորին հոսանքի ավազանում՝ մայրաքաղաքից 98 կմ հեռավորության վրա:

Գանձակ և Կարմիրգյուղ համայնքները սահմանակից են Գավառ քաղաքին և ունեն ինչպես տնտեսական, այնպես էլ սոցիալական և մշակութային փոխկապակցվածություն, համագործակցության և բարեկամական սերտաճած կապեր:

Այս բնակավայրերը Հայաստանի հնագույն բնակավայրերից են, որտեղ պահպանված են նախ-ուրարտական բերդի ավերակներ, բազմաթիվ միջնադարյան խաչքարեր և մատուռներ:

1830-ականներին այստեղ են վերաբնակվել Հին Բայազետից եկած գաղթականները, ովքեր, ի հիշատակ իրենց նախկին բնակավայրի, Գավառը կոչել են Նոր Բայազետ:

19-րդ դարի վերջերին և 20-րդ դարի սկզբին Գավառի ենթաշրջանը եղել է աշխույժ առևտրի կենտրոն: Այստեղ պարբերաբար կազմակերպվել են կիրակնօրյա շուկաներ, որտեղ վաճառվել են խոշոր և մանր եղջերավոր անասուններ, գյուղատնտեսական մթերքներ, ինչպես նաև իշխան ձուկ, որի որսի մենաշնորհը պատկանել է «բայազետցիներին»:

Սովետական տարիներին ենթաշրջանը ունեցել է զարգացած գյուղատնտեսական ոլորտ՝ շնորհիվ անասնապահության զարգացմանը նպաստող բնակլիմայական պայմանների՝ լեռնատափաստանային բերրի սևահողերի և լեռնամարգագետնային մեծաքանակ տարածքների:

Զարգացած գյուղատնտեսությանը զուգահեռ՝ Գավառ քաղաքում զարգացած է եղել արդյունաբերությունը: Այստեղ գործել են 11 արտադրական գործարաններ և ֆաբրիկաներ՝ թեթև արդյունաբերության, ճշգրիտ և ռադիո սարքավորումների, մեքենասարքավորումների և այլ ոլորտներում, որոնց արտադրանքը սպառվել է ամբողջ ԽՍՀՄ տարածքում (*քաղաքում գործել են յուղ-պանրի, ավտոնորոգման, կաբելի,*

սարքաշինական, «Սևան» հանքային ջրերի, փայտամշակման գործարանները, տրիկոտաժի, կարի, կոշիկի ֆաբրիկաները, մսի կոմբինատը, «Դիպոլ» արտադրական միավորումը): Գավառ քաղաքի աշխատունակ բնակչության 95 % - ը աշխատել է այս ոլորտներում:

ՀՀ անկախացումից հետո արդյունաբերությունը հայտնվեց կաթվածային վիճակում: Գործարանները ամբողջությամբ փակվեցին՝ արտադրանքի իրացման, հումքի ներկրման, արտահանման դժվարությունների հետ կապված խնդիրների հետևանքով: Գործարանների մի մասը մինչ այժմ պահպանված են, որոնք սակայն չեն գործարկվում, իսկ հիմնական մասը սեփականաշնորհվելուց հետո մասնատվեց և վաճառվեց, և նրանց տեղում այժմ ավերակներ են :

Արտադրական խոշոր ձեռնարկությունների գործունեության դադարեցումը ստիպեց տեղի բնակչությանը ինտենսիվ ներգրավվել տնտեսության այլ ոլորտներում՝ առևտուր, փոքր արտադրամասեր և գյուղատնտեսություն, ինչպես նաև արտագնա աշխատանքով, որը մինչ այժմ տնային տնտեսությունների մեծ մասի համար հիմնական եկամուտների մի մասն է:

Տարածաշրջանում այժմ բազմաճյուղ և ինտենսիվ զարգանում է գյուղատնտեսությունը: Գյուղատնտեսական վարելահողերում մեծ բաժին ունեն ցորենի, գարու և կարտոֆիլի հողատարածքները:

Գյուղատնտեսական ճյուղերից են՝ դաշտավարությունը, բանջարաբուծությունն ու, քիչ քանակությամբ, պտղաբուծությունն ու այգեգործությունը:

Զարգացած և մրցունակ ճյուղ է խոշոր եղջերավոր անասնապահությունը (հատկապես՝ մսատու անասնապահության ուղղությունը): Տարածաշրջանը այժմ հանդիսանում է որակյալ մսի արտահանող ՀՀ հարակից մարզեր և Երևան: Այստեղ ձևավորվել են որակյալ մսի և մսամթերքի «ոչ պաշտոնական ստանդարտներ», մսի որակի հանդեպ խիստ պահանջարկ:

Արտադրվող կաթը հիմնականում մթերվում է խոշոր կաթնամթերք արտադրող ձեռնարկությունների կողմից: Համայնքներում գործում են պանրի և յուղի արտադրության մի քանի փոքր արտադրամասեր:

Գավառ քաղաքում զարգացած է նաև կրթական ոլորտը, որն ապահովում է ներքին աշխատաշուկայում կադրերի առկայությունը: Տարածաշրջանն ունի մեկ տասնյակից ավելի հանրակրթական դպրոցներ, երաժշտական և արվեստի դպրոցներ, մշակույթի տներ, երկրագիտական թանգարան, համալսարան, քոլեջներ, մարզադպրոց, մանկապարտեզներ, բժշկական կենտրոն և պոլիկլինիկա:

Գավառի տարածաշրջանում մարդիկ հայտնի են եղել իրենց հյուրասիրությամբ և ավանդական յուրահատուկ համեղ ուտեստներով: Աշխատանքի հետ կապված բարդությունները և կենսամակարդակի անկումը չի խանգարել այդ ավանդույթների զարգացմանն ու պահպանմանը: Այսօր էլ ցանկացած ընտանիք պատրաստ է հյուրընկալել և հյուրասիրել հյուրին ավանդական «Քյավառի փախլավան», «Քյավառի քյուֆթան», «Ռշտան» և այլն:

Համայնքների ժողովրդագրական ցուցանիշներ

	Գավառ	Գանձակ	Կարմիրգյուղ
Բնակչություն	26508	4378	6383
որից՝ առկա	23390	4247	5542
Տնային տնտեսություններ	6985	1587	2190
որից՝ նպաստառու	2053	164	303
որից՝ նպաստառու % - ով	29 %	10 %	14 %

Համայնքների մրցակցային առավելությունները

Ստորև ներկայացված են համայնքների տնտեսությունների մրցակցային առավելությունները, որոնց հիմքում է ընկած համայնքների տնտեսության ուժը՝ համեմատած ինչպես հարևան, այնպես էլ ՀՀ այլ մարզերի համայնքների հետ:

Բնական ռեսուրսներ՝

- Արևային օրերի մեծ քանակ (արևային ժամերի միջին թիվը տարածքում տարեկան ավելի քան 2800 ժամ/ տարի է):
- Լեռնատափաստանային բերրի սևահողեր և բարձրադիր մասերում լեռնամարգագետնային հողեր, որոնք անհրաժեշտ և նպաստավոր պայման են դաշտավարության և անասնապահության զարգացման համար:
- Հանքային աղբյուրները և առկա ջրային ռեսուրսները՝ Գավառագետը և բնական աղբյուրները, ոռոգելի հողատարածքների առկայությունը:
- Դեղաբույսեր՝ մասրենի, չիչխան, անթառամ կղմինդրաբաժակ, առյուծագի և նման այլ 200 և ավելի տեսակներ:

Մասնագիտական, մարդածին առավելություններ՝

- Գավառի պետական համալսարանը, որը պատրաստում է կադրեր բնագիտական, հումանիտար, տնտեսագիտական և բանասիրական ուղղություններով,
- մաթեմատիկական բարձր ունակություններով աչքի ընկնող երիտասարդություն,
- բարձրորակ մասնագետներ՝ գորգագործներ, խառատներ, եռակցողներ և այլն,
- հաջողված գործարարներ արտասահմանում՝ շինարարության, ճարտարապետության, բժշկության և առևտրի ոլորտներում,
- պատմամշակութային վայրեր և հուշարձաններ,
- համեմատած մարզի այլ համայնքների հետ՝ գյուղտեխնիկայի մեծ քանակության առկայություն,
- տարածքի բրենդ հանդիսացող ուտելիքներ՝ «Քյավառի փախլավան», «Քյավառի քլուֆթան», «Ռշտան» և այլն,
- մսի զարգացած արտադրություն, կապեր շուկաներում և որակի հանդեպ խստապահանջ պահանջարկ:

Տնտեսության ճյուղերի վերլուծություն

Համայնքների տնտեսության հիմնական ճյուղերը վերլուծելիս հաշվի է առնվել, թե որտեղ է կենտրոնացած աշխատող բնակչության մեծ մասը և որտեղ է ստեղծվում ամենամեծ եկամուտը: Գնահատվել են այս ճյուղերի զարգացման վրա ազդեցություն ունեցող գործոնները, արժեքային շղթաները, օժանդակող ճյուղերի հասանելիությունը, անհրաժեշտ ենթակառուցվածքների հասանելիությունն ու ճյուղում առկա պահանջարկի որակը: Ուշադրություն է դարձվել ճյուղերի շահութաբերության վրա՝ համեմատած այլ ճյուղերի և համայնքների (որոշ դեպքերում՝ տարածաշրջանների և հանրապետության միջին) ցուցանիշների հետ:

Փորձագետները և տեղական թիմը համատեղ առանձնացրել են համայնքների տնտեսական զարգացման գերակա ճյուղերը, որոնք հիմնված են տեղական մրցակցային առավելությունների վրա և մրցունակ են՝ ՀՀ այլ տարածաշրջանների նույն ոլորտների հետ համեմատած:

Ռազմավարական ճյուղեր

⇒ Անասնապահություն, մսամթերքի և կաթնամթերքի վերամշակում

Անասնապահության զարգացման համար բարենպաստ պայմանների առկայությունը հնարավորություն է ստեղծել վերջին երկու տասնամյակների ընթացքում անասնապահության զարգացման համար:

Չնայած անասնապահության դինամիկ զարգացմանը՝ համայնքներում զարգացած չէ կաթի և մսի հետագա մշակումը (*մանրամասն տե՛ս «Անասնապահություն և հետագա վերամշակում» բաժինը*): Կաթի ավելի քան 70 %-ը մթերվում է համայնքներից դուրս գործող խոշոր կաթնամթերքի արտադրությամբ զբաղվող ձեռնարկությունների կողմից:

Արտադրվող միսը ևս հիմնականում չի վերամշակվում (չհաշված տնային պայմաններում գործող մի քանի փոքր արտադրամասերի, որոնք արտադրում են շատ քիչ քանակությամբ կիսաֆաբրիկատներ և հեշտ արտադրվող մսամթերք՝ հիմնականում բաստուրմա և սուջուխ):

⇒ Հողագործություն

Համայնքներում հիմնականում զարգացած է կարտոֆիլի և հացահատիկի աճեցումը, մասամբ՝ միամյա և բազմամյա անասնակերի աճեցումը: Գավառի տարածաշրջանում արտադրված կարտոֆիլը հայտնի է ՀՀ գրեթե բոլոր մարզերում «Քյավառի կարտոշկա»

բրենդի ներքո: Համայնքներում բերրի և ջրովի հողատարածքների առկայությունը նպաստավոր հնարավորություններ է ստեղծում հողագործության զարգացման համար և հողագործության զարգացումը, հիմնված տեղի մրցակցային առավելությունների վրա, կարող է արմատական կարևորություն ունենալ բնակչության զբաղվածության և կենսամակարդակի աճի համար:

⇒ **Կրթություն և ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաներ**

Գավառ քաղաքում է գործում Գավառի պետական համալսարանը, որտեղ սովորում են ուսանողներ ՀՀ գրեթե բոլոր շրջաններից, ինչպես նաև գործում են գյուղատնտեսական և բուժ. քոլեջներ: Այս հաստատությունները վերապատրաստում են մրցունակ կադրեր՝ ֆինանսիստներ, հաշվապահներ, իրավաբաններ, բնագետներ և հումանիտար ուղղության այլ մասնագետներ: Ոլորտի աճը, ինչպես նաև այլ նեղ մասնագիտական կադրերի վերապատրաստումը թե՛ գյուղատնտեսական, թե՛ արդյունաբերության ոլորտներում էական ազդեցություն կարող է ունենալ տեղական տնտեսության զարգացման վրա:

Ուսումնասիրությունները և հանրապետական տարբեր մրցույթներում այս համայնքների երիտասարդների հաղթանակները, հիմնականում՝ մաթեմատիկայի և ճշգրիտ գիտությունների ոլորտում, ցույց են տալիս համայնքներում կուտակված մեծ պոտենցիալը ժամանակակից ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների՝ համակարգչային ծրագրերի, ավտոմատացված համակարգերի, այլ ճշգրիտ սարքավորումների արտադրության ոլորտում:

Անասնապահություն և հետագա վերամշակում

Անասնապահություն

Անասնապահությամբ զբաղվում են համայնքների տնային տնտեսությունների մոտ 20%-ը:

Ստորև ներկայացված է առկա անասնազլխաքանակը և բաշխվածությունը՝ ըստ համայնքների:

Աղյուսակ 1՝ Անասնազլխաքանակը համայնքներում.

	Կարմիրգյուղ	Գանձակ	Գավառ
Խոշոր եղջերավորներ	1592	1957	7261
որից՝ կով	865	1024	3451
որից՝ «կովկասյան գորշ»	92 %	76 %	85 %
Մանր	677	1002	3812

Համայնքներում առկա են 10 810 խոշոր եղջերավոր անասուններ, որից մոտ կեսը՝ 5 340-ը կովեր են: Անասունների հիմնական մասը «կովկասյան գորշ» տեսակի են: Վերջին տարիների ընթացքում, շնորհիվ աջակից կառույցների, մեծ տարածում է գտել արհեստական սերմնավորման միջոցով նոր տեսակի (Շվից, Հոլշտեյն և այլն) սորտերի ստացումը: Աշխատանքների և օժանդակման նման զարգացման դեպքում առաջիկա երեք տարիների ընթացքում նոր տեսակի անասունների (հիմնականում՝ խառնածինների¹) տեսակարար կշիռը ընդհանուրի մեջ կտրուկ կաճի՝ հասնելով մինչև 50 % -ի:

Անասնապահությամբ զբաղվում են մոտ 1638 տնային տնտեսություններ, որոնց բաշխվածությունը, ըստ համայնքների և պահվող անասնազլխաքանակի, ներկայացված է ստորև.

Աղյուսակ 2 Անասնապահությամբ զբաղվող տնային տնտեսությունները՝ ըստ համայնքների.

	Կարմիրգյուղ	Գանձակ	Գավառ
Տնային տնտեսություններ	538	548	552
որից՝			
25 և ավելի գլուխ ունեցող	8	0	101
10 - 25 գլուխ ունեցող	10	24	157
մինչև 10 գլուխ ունեցող	520	524	294

Գավառի տարածաշրջանում անասնապահությամբ զբաղվում են հիմնականում 30 տարեկանից բարձր տարիքի անձինք, ովքեր անասունների պահքը կազմակերպում են ավանդական 2 եղանակով՝ ֆերմերային տնտեսությունը մայիս/հունիս-հոկտեմբեր ամիսներին անասուններին

¹ Անհրաժեշտ է ամենաքիչը վերարտադրության 4 սերունդ՝ նոր տեսակի կովերի ստացման համար:

տեղափոխում է հեռագնա արոտավայր կամ արոտավայրային շրջանում անասուններին ուղարկում են նախիր՝ մոտակա արոտավայրեր:

Հեռագնա արոտավայրերում անասունները պահվում են բացօթյա, հիմնականում ինքնաշեն գոմային պայմաններում. տաք եղանակին պահում են դրսում, իսկ ցուրտ եղանակին՝ քարից և փայտից կառուցված գոմերում: Մարային պայմաններում պահքը բերում է կաթնատվության և մսատվության աճին, ինչպես նաև կաթի յուղայնության տոկոսի բարձրացմանը: Միևնույն ժամանակ, նման պայմաններում տնտեսության վարումն ունի մի շարք դժվարություններ՝ պայմանավորված ենթակառուցվածքների վատթար վիճակով և բնակլիմայական պայմաններով: Մսուրային շրջանում անասունները տեղափոխվում են գյուղ: Գավառի տարածաշրջանում անասունի մսուրային պահքի շրջանը կազմում է միջինը 7 ամիս, որի ընթացքում կերակրվում է 2,5տ խոտ: Պահքը կազմակերպվում է հետևյալ մոտեցմամբ՝

- Անասունները գոմում գտնվում են միայնցից 1-1,5մ հեռավորության վրա, մսուրի բարձրությունը կազմում է 50-80 սմ: Տեղի ջերմաստիճանը տատանվում է 20-25°C, սանիտարահիգիենիկ մաքրությունը ապահովված է մասամբ: Խոտի թափոնը օրական կազմում է 5-10%:
- Մսուրային պահքի ընթացքում անասունների կերակրացանկի մեջ մտնում է խոտհարքերից բերված 80% չոր կեր՝ խոտ, գարու և ցորենի թեփ, ծղոտ և 20% հյութալի կերեր՝ կարտոֆիլ, կաղամբ, շաքարի ճակընդեղ:

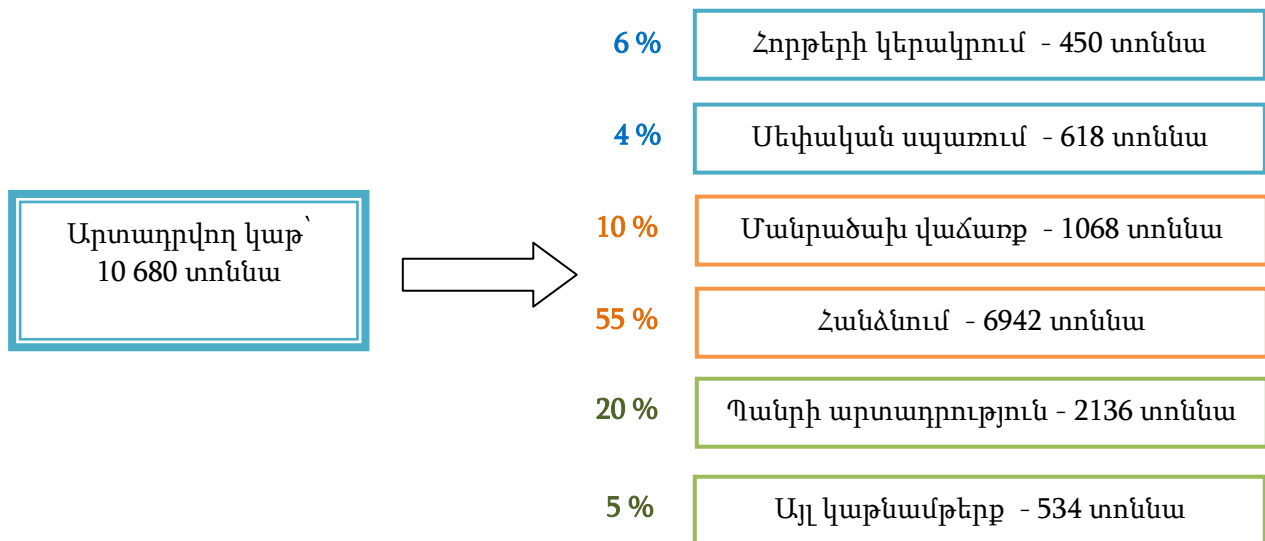
Կաթի և կաթնամթերքի արտադրություն

Կովի կաթնատվությունը տարածաշրջանի համար տարեկան միջինը կազմում է 2000 լիտր: Կաթի յուղայնությունը ամռանը տատանվում է 3,6-3,8%, իսկ ձմռանը՝ 4,2-4,5% սահմաններում: Տարածաշրջանում անասնապահությամբ զբաղվող տնային տնտեսությունները ստացված կաթի 65%-ը վաճառում են, 10%-ը՝ սպառում սեփական տնային տնտեսության ներսում և հորթերի կերակրման համար, 25%-ը՝ վերամշակում տնային պայմաններում: Վերամշակման հիմնական ձևը պանիրն է (80%)՝ չանախ տեսակի, ավանդական հորած պանիր և կարագ/յուղ (10%), այլ կաթնամթերք՝ (10%): Վերջիններիս պատրաստման եղանակները ևս ավանդական են և նոր տեխնոլոգիաներ այս ոլորտում հիմնականում չեն կիրառվում:

Բացակայում է հիմնականում համագործակցությունը ոլորտի տնտեսությունների միջև՝ մթերումների, մատակարարումների, վաճառքի, անասնաբուժության և այլ բնագավառներում:

Համայնքների ներսում կաթի վաճառքի գինը 1 լիտրի համար 200 դրամ է: Կաթի մթերման գինը սեզոնային է և տատանվում է 120 - 180 դրամի սահմաններում: Կաթ մթերում են ինչպես տեղի ներկայացուցիչները, ովքեր հանդիսանում են միջնորդ - վաճառողներ և մթերած կաթը հանձնում են մարզում և մարզից դուրս կաթնամթերքի արտադրությամբ զբաղվող ձեռնարկությունների, այնպես էլ այդ ձեռնարկությունների ներկայացուցիչները: Պանրի վաճառքի միջին գինը 1 կգ-ի համար 1500 - 1600 դրամ է:

Ստորև սխեմատիկ ներկայացված են արտադրվող կաթի իրացման ուղղությունները.

Ստորև ներկայացված է շահույթի հաշվարկը՝ 10 կով ունեցող ընտանիքի համար կաթի իրացման և կաթից պանրի ստացման դեպքերում:

Կաթի վաճառք

1	Ստացվող կաթ, որից՝ հորթերի կերակրում	2000 լիտր x 10 = 20 000 լիտր 1400 լիտր
1.1	Կաթի վաճառքից եկամուտ	(20000 - 1400) x 130 = 2 418 000 դրամ
2	Հորթ	8 հատ
2.1	Հորթի վաճառք	60 000 դրամ x 8 = 480 000 դրամ
3	Ընդամենը՝ եկամուտ (1 + 2)	= 2 818 000 դրամ
4	Ծախսեր	= 726 000 դրամ
5	Լրացուցիչ ծախսեր այլ կերերի համար	= 310 000 դրամ
6	Շահույթ	= 1 782 000 դրամ

Կաթից պանրի ստացում և իրացում

1	Ստացվող կաթ, որից հորթերի կերակրում	2000 լիտր x 10 = 20 000 լիտր 1400 լիտր
1.01	Պանրի ստացում	2325 կգ
1.1	Պանրի վաճառքից եկամուտ	2325 x 1500 = 3 487 000 դրամ
2	Հորթ	8 հատ
2.1	Հորթի վաճառք	60 000 դրամ x 8 = 480 000 դրամ
3	Ընդամենը եկամուտ (1 + 2)	= 3 964 500 դրամ
4	Ծախսեր	= 1 036 000 դրամ
5	Պանրի արտադրության լրացուցիչ ծախսեր ²	= 150 000 դրամ
6	Շահույթ	= 2 778 500 դրամ

Ակնհայտ է , որ պանրի արտադրությունը ապահովում է շահութաբերության ավելի քան 50 % աճ, միննույն ժամանակ, ի տարբերություն կաթի հատկանիշների արագ որակագրկման, պանիրը հնարավոր է պահպանել շատ ավելի երկար ժամանակահատվածում:

Նաև պետք է նշել, որ հաշվարկը կատարված է տնական պայմաններում ոչ ստանդարտ պանրի արտադրության և վաճառքի նվազագույն գնի դեպքում: Արտադրական և ստանդարտացման դեպքում հնարավոր է արտադրված պանիրը վաճառել կգ-ը 2200 - 3000 դրամով:

² Ծախսերը հաշվարկված են տնային պայմաններում պանրի արտադրության համար:

Հիմնականում արտադրվում է Չանախ տեսակի պանիր՝ ավանդական եղանակով և տնային պայմաններում : Ունենալով համային բարձր հատկանիշներ՝ տարբեր արտադրողների կողմից արտադրված պանիրը ունի արտաքին տեսքի, քաշի և համային ակնհայտ տարբերություններ:

Տնային պայմաններում պանրի արտադրությունը խրախուսվում է, միննույն ժամանակ այս ոլորտի հետագա զարգացման համար անհրաժեշտ է տեղական փոքր արտադրամասերի հիմնում, որտեղ կարտադրվեն միանման և միևնույն որակի ստանդարտներ ունեցող պանիր, որը շուկայում հանդես կգա միևնույն բրենդի ներքո, կունենա մրցունակ փաթեթավորում:

Մսի և մսամթերքի արտադրություն

Որակյալ մսի արտադրությունը և վաճառքը (հատկապես խոշոր եղջերավոր անասունների մսի արտադրությունը) Գավառի տարածաշրջանում բավականին զարգացած, մրցունակ և առաջատար ոլորտ է: Ոլորտի զարգացմանն են նպաստել ինչպես որակյալ մսի արտադրության համար նպաստավոր բնակլիմայական և տարածքային առանձնահատկությունները, այնպես էլ տեղի բնակչության կողմից ավանդապես ձևավորված որակյալ մսի պահանջարկն ու տարածաշրջանին հատուկ ուտեստները, որոնց մեջ իր անփոխարինելի տեղն ունի «Քյավառի քյուֆթան» :

Գավառը ու հարակից համայնքները ոչ միայն հանդիսանում են որակյալ մսի խոշոր սպառողներ, այլև այստեղ բավականին շատ են մատակարարները և մսի վերավաճառողները, ովքեր միսն արտահանում են դեպի Երևան , քիչ քանակությամբ՝ նաև այլ մարզեր:

Տարեկան Գավառում, Գանձակում և Կարմիրգյուղում արտադրվում է մոտ 620 տոննա միս:

Մսի ստացման համար տնտեսությունների 70%-ից ավելին արու հորթերին բուման նպատակով ուղարկում են սարային պայմաններում պահքի՝ մայիսից հոկտեմբեր ամիսներին: Պահքի գումարը 5-6 ամիսների համար կազմում է 20.000-25.000 դրամ: Մյուս տնտեսությունները հորթերին պահում են գոմային պայմաններում նաև տաք շրջանում կամ՝ վարձում նախրապահ: Ի տարբերություն առաջին մոտեցման՝ նման տարբերակով բտումն առավել թանկ արժե տնտեսության համար, և ստացվող մսի որակը զիջում է նախորդին:

Ընդհանուր առմամբ միսը վաճառվում է մսավաճառների և վերավաճառող միջնորդների միջոցով, միևնույն ժամանակ քիչ չեն նաև դեպքերը, երբ ֆերմերը ինքն է մորթում անասունը և վաճառում հենց տնից՝ հարևանների, բարեկամների և ծանոթների միջոցով:

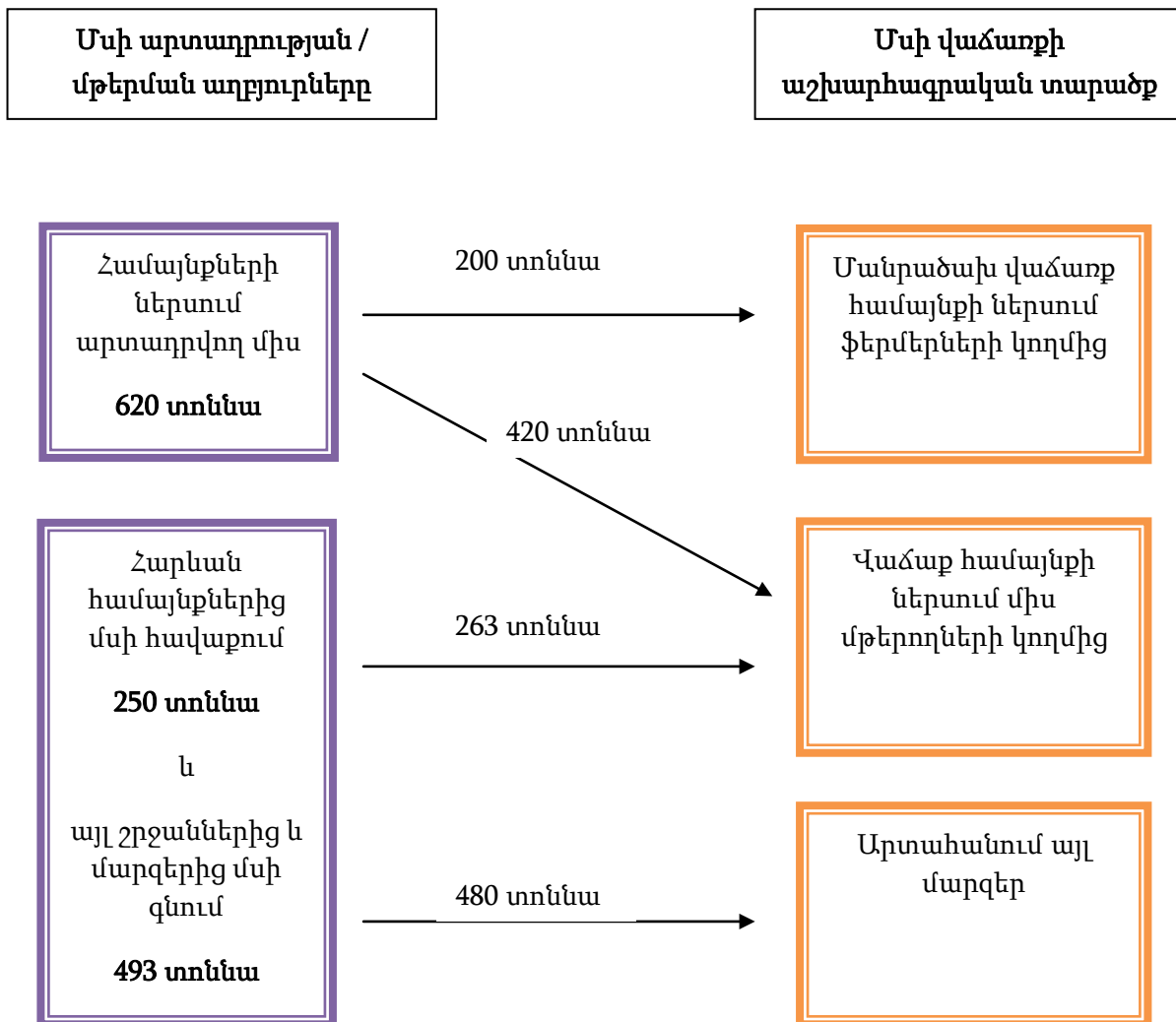

Ստորև ներկայացված են մսավաճառների կողմից մսի գնման և վաճառքի միջին գները այս պահին .

Տավար	գնման գին 1կգ/ դրամ	վաճառքի գին 1կգ / դրամ
Ցուլ	1900 – 2000	2300
Կով	1400 – 1500	1600 - 1800
Ոչ առողջ և տարեց կենդանի	1000 – 1200	1300 - 1500

Խոզ	գնման գին 1կգ/ դրամ	վաճառքի գին 1կգ / դրամ
Գոճի՝ 40 օրական	30000 – 35000 (հատր)	3000
Խոզ՝ 20 – 40 կգ-անոց	2300 - 2500	2800 - 3000
Խոզ՝ 60 – 100 կգ անոց	1800 - 2000	2500 – 2800
Սալ	1000	

Համայնքների ներսում վաճառվում է ցուլի և կովի որակյալ միս, իսկ միջին և ցածր որակի միսը հիմնականում արտահանվում է դեպի այլ շրջաններ: Ստորև սխեմայի միջոցով ներկայացված է մսի վաճառքի ցիկլը համայնքներում:

Գավառ քաղաքում և հարակից համայնքներում միսը վաճառում են 28 մսավաճառներ, որոնցից 6 -ը միսը վաճառում են Գավառի շուկայի շենքում, 3-ը՝ շենքի հարակից տարածքում և 19-ը՝ տարբեր թաղամասերում և երկու գյուղերում: Այս մարդկանց միջոցով վաճառվում է մոտ 883 տոննա թարմ միս: Այլ մարզեր (հիմնականում Երևան) արտահանվում է 480 տոննա միս:

Մսավաճառների հիմնական մասը վաճառում են նաև կիսաֆաբրիկատներ, որոնք պատրաստում են տեղում՝ գնորդի ներկայությամբ: Տարեկան վաճառվում է 117 տոննա կիսաֆաբրիկատ, որի գերակշիռ մասը՝ 95 %-ը, «Քյուֆթայի» համար անհրաժեշտ «ձեծած միսն» է: Գնված մսամթերքի մի մասը գնորդների միջոցով ուղարկվում է շրջանից դուրս՝ այլ մարզերում գտնվող իրենց հարազատներին:

Ըստ ուսումնասիրությունների՝ տարեկան այս եղանակով արտահանվում է 20 - 25 տոննա կիսաֆաբրիկատ: Հատկանշական է, որ նման ոչ փոքր ծավալի դեպքում շրջանում չեն գործում ձեռնարկություններ, որոնք զբաղվեն կիսաֆաբրիկատների արտահանմամբ:

Մսի արտահանումը իրականացնում են մսավաճառները և վերավաճառողները, ովքեր հավաքում են 1-2 տոննա միս և արտահանում հիմնականում Երևան՝ սուպերմարկետներ և Գումի շուկա:

Ոչ որակյալ միսը (հիմնականում հիվանդ և ծեր անասուններ) ուղարկվում է Գումի շուկա 700 - 900 դրամով, կամ Երևանի կենդանաբանական այգի՝ 200 -300 դրամով:

Համայնքներում վերամշակվում է վաճառվող մսի 1 % -ը միայն: Հիմնականում արտադրվում է տնական պայմաններում հեշտ արտադրվող և մեծ պահանջարկ ունեցող «Բաստուրմա», «Սուջուխ», ինչը վաճառում են իրենց հիմնական հաճախորդներին՝ 5000 - 7000 դրամով:

Շրջանում մսի վերամշակման արտադրամասեր չեն գործում: Ըստ տեղի գործարարների՝ այս հանգամանքը բացատրվում է որակյալ մսից արտադրվող մսամթերքի բարձր ինքնարժեքով, ինչի դեպքում բավականին դժվարանում է արտադրանքի վաճառքը և շահույթի ստացումը:

Ստորև ներկայացված է 10 բովոդ հորթի դեպքում ստացվող շահույթի հաշվարկը.

Ստացվող միս	220 կգ x 10 = 2 200 կգ
Մսի վաճառքից եկամուտ	2 200 x 2000 դրամ = 4 400 000 դրամ
Եկամուտ ենթամթերքներից	100 000 դրամ
Ծախսեր	1 700 000 դրամ
Շահույթ	= 2 800 000 դրամ

Նախաձեռնություններ անասնապահության և անասնամթերքի վերամշակման ոլորտներում

Անասնապահության և մսի ու կաթի վերամշակման զարգացումը այս համայնքների համար ունեն արմատական կարևորություն: Ստորև փորձագետների և տեղական թիմի կողմից վեր են հանվել զարգացման ուղղված նախաձեռնություններ, որոնք կօժանդակեն ոլորտի արագ և արդյունավետ զարգացմանը:

Անասունների բուծում, կաթի և մսի արտադրություն

Խտացված կերի արտադրամասի հիմնում	<i>Զարգացած չէ խտացված կերի արտադրությունը, ինչը ուղղակիորեն անդրադառնում է թե՛ կաթնատվության, թե՛ արտադրվող մսի քանակի վրա:</i>
Արհեստական սերմնավորման և նորագույն տեխնոլոգիաների օգտակարության վերաբերյալ դասընթացներ	<i>Ֆերմերները ունեն տեղեկության պակաս՝ նորագույն տեխնոլոգիական լուծումների հետ կապված, որոնք հնարավոր է կիրառել անասնապահության մեջ: Միևնույն ժամանակ ունեն վստահության պակաս արհեստական սերմնավորման վերաբերյալ:</i>
Ցածր տոկոսադրույքով վարկերի տրամադրման հնարավորությունների ստեղծում՝ խոշոր եղջերավոր անասնապահությանը զբաղվող տնտեսությունների համար	<i>Հասանելի ֆինանսական միջոցները մատչելի չեն և հիմնականում բարձր տոկոսադրույքի և կարճաժամկետության արդյունքում ֆերմերները խուսափում են նման միջոցներով ներդրումներ կատարել անասնապահության ոլորտում:</i>

Կաթնամթերքի և մսամթերքի արտադրություն

Կաթնամթերքի և մսամթերքի վերամշակման տեխնոլոգիական և ուսումնական ռեսուրս կենտրոնների հիմնում	<i>Ունենալով մսի և կաթի զարգացած արդյունաբերություն՝ համայնքներում չի զարգացել վերամշակումը հիմնականում այն պատճառով, որ տեղի գործարարները ունեն արտադրության գործընթացի վերաբերյալ տեղեկատվության պակաս: Նրանց կարծիքով՝ կաթնամթերքի արտադրությունը մոնոպոլիզացված է, իսկ որակյալ մսից մսամթերքի արտադրությունը մրցունակ չէ շուկայում:</i>
Կաթնամթերքի և մսամթերքի վերամշակման փոքր արտադրամասերի ստեղծման աջակցություն, ընդհանուր բրենդի ստեղծում	<i>Ֆինանսական, տեխնոլոգիական և ձեռնարկատիրական գործունեության վերաբերյալ դասընթացների և աջակցության առկայությունը, ինչպես նաև արդյունավետ օրինակների առկայությունը ձեռնարկատերերին կնդի այս ոլորտի արտադրամասերի ստեղծմանը և գործարկմանը:</i>

Հողագործություն

Երեք համայնքները միասին ունեն մոտ 7343 հեկտար վարելահող, որից մշակում են 4180 հեկտարը: Ստորև ներկայացված են մշակվող հիմնական մշակաբույսերը՝ ըստ ցանքատարածքների.

	Կարմիրգյուղ	Գանձակ	Գավառ
Վարելահողեր	1325	919	5099
մշակվող	1065	917	2198
որից՝			
Ցորեն	505	313	30
Գարի	360	285	1606
Կարտոֆիլ	180	172	480
Այլ (հիմնականում անասնակեր)	20	147	82

Ինչպես երևում է աղյուսակից, Կարմիրգյուղ և Գանձակ համայնքներում վարելահողերը գրեթե ամբողջությամբ մշակվում են, Գավառ քաղաքում մշակվում է վարելահողերի մոտ 40 %-ը միայն:

Հիմնական աճեցվող մշակաբույսերն են՝ հացահատիկը, կարտոֆիլը և խոտաբույսերը:

Ստորև ներկայացված է 1 հեկտարի համար ցորենի, գարու և կարտոֆիլի շահութաբերության հաշվարկը.

		Կարտոֆիլ	Ցորեն	Գարի
1	1 հա-ից ստացվող վաճառքի միջին բերքը, կգ	20000	2200	1900
2	1 կգ-ի միջին մեծածախ գինը (2013թ)	120	150	130
3	1 հա-ից ստացված եկամուտը	2400000	330000	247000
4	1 հա-ի վրա կատարված ծախսերը	980000	170000	145000
6	Շահույթ	1 420 000	160 000	102 000

Հացահատիկի մշակում

Ցորենի և գարու աճեցումը հողագործության ավանդական ճյուղերից է: Աշնանացան ցորենի 1 հա. միջին բերքատվությունը կազմում է 2 - 2.5 տոննա., իսկ գարու բերքատվությունը՝ 1.8 - 2 տոննա: Այս ոլորտում ցածր է շահութաբերությունը: Ցածր շահութաբերության հետևանքով գնալով նվազել են ցորենի և գարու ցանքատարածքները: Ցածր շահութաբերությունը պայմանավորված է հետևյալ գործոններով: Չնայած ցածր շահութաբերության, այս մշակաբույսերի մշակումը բավականին հեշտ է, պահանջում է համեմատաբար փոքր ներդրում:

Որակյալ և տեղական պայմաններին ադապտացված սերմացուի անհասանելիություն.

Գարնանացան ցորենը չի հասցնում հասունանալ, ինչի հետևանքով հիմնականում օգտագործվում է աշնանացան ցորենը: Համայնքներում հասանելի չեն աշնանացան ցորենի որակյալ սերմեր:

Օգտագործվող գյուղտեխնիկայի ֆիզիկական մաշվածություն.

Ցորենի բերքահավաքը կատարվում է 1970-80-ական արտադրության կոմբայներով, ինչը կրկնակի աճեցնում է դիզվառելիքի ծախսը: Բերքահավաքի կորուստը կազմում է 30 - 35 %:

Կոմբայների համեմատաբար մեծ չափերը նախատեսված չեն փոքր տարածությունների մշակման համար, ինչը բերում է արտադրողականության անկման, ժամանակի կորստի և դիզվառելիքի ծախսի ավելացմանը:

Հողագործները կատակում են, որ այն հողատարածքներում, որտեղ ցանվել է ցորեն, հնարավոր չէ հաջորդ տարվա ընթացքում գարի ցանել և հակառակը, քանի որ չհավաքված բերքը հաջորդ տարի սկսում է աճել և ստացվում է ցորենի և գարու խառը բերք:

Ցորենի վաճառքն ուղղված է հիմնականում համայնքի ներսում պահանջարկի բավարարմանը: Տարածաշրջանում ստացված բերքի մոտ 70% վերածվում է ալյուրի. սպառվում է բերքի արտադրությամբ զբաղվող տնային տնտեսության ներսում կամ վաճառվում ալրադացներին, 10% պահվում է որպես սերմ, իսկ մոտ 20%-ը օգտագործվում են կամ վաճառվում որպես անասնակեր:

Կարտոֆիլի մշակում

Համայնքներում աճեցնում են 832 հեկտար կարտոֆիլ: Կարտոֆիլագործությունը մրցունակ ճյուղ է և Գավառի կարտոֆիլը հայտնի է ՀՀ գրեթե բոլոր շրջաններում:

Կարտոֆիլագործության համար կա համապատասխան սպառման շուկա և վաճառքի հետ կապված խնդիրներ չեն առաջանում: Կարտոֆիլի վաճառքն ուղղված է հիմնականում արտաքին պահանջարկի բավարարմանը: Արտադրվող կարտոֆիլի 10%-ն օգտագործվում է անձնական սպառման համար, 20%-ը սպառվում է համայնքների ներսում՝ տարբեր իրերի և մթերքների փոխանակման միջոցով և 70%-ը վաճառվում է հիմնականում Երևանում՝ արտադրողների և վերավաճառողների միջոցով:

Սպառման տեսանկյունից հիմնականում վաճառվում է որակյալ բերքը՝ մեծ և առողջ կարտոֆիլ, իսկ բերքի մնացած մասը կամ վաճառվում է ցածր գնով, կամ՝ սպառվում տնային պայմաններում:

Ստորև ներկայացված են այս ոլորտների ուժեղ և թույլ կողմերը.

Ուժեղ կողմեր	Թույլ կողմեր
Ժամանակին ոռոգելու հնարավորություն	Շուկայում գները թելադրում են խոշոր տնտեսությունները, և փոքրերը տուժում են:
Երկար տարիների ընթացքում կարտոֆիլի մշակումը բերել է այս ոլորտում դրական փորձի կուտակմանը:	Հողը էրոզիայի է ենթարկվել տարիների ընթացքում, և ընկել է բերքատվությունը:
	Մատակարարները որակյալ սերմացուն շատ բարձր գնով են առաջարկում, ձեռքբերման այլ աղբյուրներն էլ անհասանելի են:
	Թունաքիմիկատների հարցում ընտրությունը մեծ չէ, և հիմնականում դրանք անորակ են լինում:
	Պարարտացումը կատարվում է միատարր (օգտագործվում է միատեսակ պարարտանյութ՝ առանց հողի հետազոտության):
	Կարկտի և երաշտի վտանգ:

Բազմամյա մշակաբույսեր

Բազմամյա խոտաբույսերի մշակումը ևս համայնքում բավականին տարածված է: Ցանովի խոտաբույսերի բարձր բերքատվության շնորհիվ հնարավորություն է ստեղծվում միավոր տարածության հաշվով ավելի շատ անասնախոտ ստանալ: Միննույն ժամանակ վարելահողերում ցանվող մշակաբույսերի տեսակների փոփոխությունը չի որակագրկում հողը, ինչն ապահովում է համեմատաբար բարձր բերքատվություն:

Առվույտի և կորնգանի ցանքը հիմնականում կատարվում է գարնանացան գարու հետ: Առաջին տարում ստացվող բերքը փոխհատուցում է կատարված ծախսերը և սկսած երկրորդ տարվանից՝ խոտադաշտերը կատարված ծախսերի ցուցանիշներով գրեթե հավասարվում են բնական խոտհարքի վրա կատարված ծախսերին՝ միննույն ժամանակ ապահովելով 3-4 անգամ բարձր բերքատվություն և կերամիավորների քանակ:

Խոտի հավաքման ծախսերի համեմատական ցուցանիշներ (չի ներառում տեղափոխումը)

Տեսակը	Բերքատվությունը ց/հա	Հավաքման ծախսերը հա/դրամ	Այդ թվում				1 կգ խոտի հաշվով կատարվող ծախսը	1 հակի (20կգ) հաշվով կատարվող ծախսը
			Խոտհունձ	Փոցիս	Հակավորում	Այլ		
Առվույտ	75	105000	15000	10000	60000	20000	14	280
Կորնգան	65	97000	15000	10000	52000	20000	15	300
Վարսակ	40	77000	15000	10000	32000	20000	19	380
Խոտհարք	18	47900	10000	10000	13500	14400	27	540

Բերքատվության վրա ուղղակի ազդեցություն ունի գյուղ. ծառայությունների որակը: Համայնքներում առկա է բավարար քանակությամբ գյուղ. տեխնիկա, ինչը բավականին հնամաշ է:

Այլ մրցունակ մշակաբույսերի աճեցում

Համայնքներում , հիմնականում տնամերձերում, փոքր ծավալներով աճեցվում են նաև ազնվամորի, բանջարեղեն և ծաղիկների դեկորացիոն տեսակներ: Եթե բանջարեղենի աճեցումը հիմնականում ուղղված է տնտեսության պահանջների բավարարման համար և շուկայում մրցունակ չէ, քանի որ Արարատյան դաշտից և այլ բանջարեղենի արտադրության մեջ մասնագիտացված համայնքներից ներկրվող բանջարեղենը գնային առումով ավելի մրցունակ է, ապա ազնվամորու արտադրությունը կարող է հողագործության զարգացման հեռանկարային ճյուղերից մեկը դառնալ:

Ազնվամորի բերքատվությունը կախված է արևային օրերից և ոռոգման հնարավորություններից: Համայնքներում հասանել են ոռոգվող հողակտորները, իսկ արևային օրերի տևողությունը այս համայնքերի մրցակցային առավելությունն է:

Ազնվամորին բավականին պահանջված է շուկայում, և գնալով պահանջակը դինամիկ աճում է: 1 կգ-ի վաճառքի գները տատանվում են 500 - 800 դրամի սահմաններում: Այն պահանջված է ինչպես գյուղ. շուկաներում, այնպես էլ վերամշակող կազմակերպությունների կողմից:

1 հեկտարից ստացվում է 7 -10 տոննա բերք: 1 կգ բերքի ստացման և տեղափոխման արժեքը մոտ 300 դրամ է կազմում: Միջին հաշվարկներով 1 հեկտարից հնարավոր է ստանալ 4 - 4.5 մլն. դրամ շահույթ:

Նախաձեռնություններ հողագործության ոլորտում

- Գյուղտեխնիկայի թարմացման աջակցություն,
- անջրդի հողերում բարձր բերքատվություն ունեցող մշակաբույսերի սերմերի ներկրման աջակցություն,
- հացահատիկի որակյալ սերմերի ներկրման աջակցություն,
- ազնվամորու և արևասեր այլ մշակաբույսերի սերմերի ներկրման և փորձնական աճեցման աջակցություն:
- Գանձակ գյուղում մոտ 1 կմ երկարություն ունեցող ջրահեռացման համակարգի մաքրում, որը թույլ կտա ճահճացումից ազատել մոտ 60 հեկտար հողատարածք:
- Կարմիրգյուղ գյուղում մոտ 600 մետր ոռոգման ջրագծի կառուցում, որը կարող է ոռոգելի ջրով ապահովել 25 -30 հա հողատարածք:

Կրթություն և ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաներ

Գավառի պետական համալսարանը, գյուղատնտեսական և բուժ. քոլեջներն ունեն մոտ 3000 ուսանող և պրոֆեսորադասախոսական ճանաչված մասնագետներ: Այս կազմակերպությունները ապահովում են որակյալ մասնագետներ տնտեսագիտության, ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների, գյուղատնտեսության, բնագիտության , գյուղատնտեսության և բուժ. սպասարկման ոլորտներում:

Ստորև ներկայացված են կրթական հաստատությունների ուժեղ կողմերը և բարելավման հնարավորությունները.

Ուժեղ կողմեր	Բարելավման հնարավորություններ
Շենքային բարվոք պայմաններ և ժամանակակից լաբորատորիաների/ սարքավորումների առկայություն,	Հնարավորությունները ամբողջությամբ չեն օգտագործվում:
Բարձրակարգ դասախոսներ և ուսանողներ,	Հիմնականում չկան նեղ մասնագիտական, արհեստագործական դասընթացներ: Չեն վերապատրաստվում այս պահին մեծ պահանջարկ ունեցող այնպիսի մասնագետներ, ինչպիսիք են եռակցողները, մսամթերքի և կաթնամթերքի արտադրության մասնագետները, տեխնոլոգները և այլն:
Որակյալ մասնագետների վերապատրաստում:	

Որպես կրթական ոլորտի նախաձեռնություն՝ ԳԱԱՊ-ը կիրականացնի քայլեր կրթական կառույցների և գործարարների միջև երկխոսության և համագործակցության կայացման հարցում, որպեսզի համատեղ հնարավոր լինի վեր հանել պահանջված մասնագիտությունների ցանկը և տանել աշխատանքներ՝ հետագայում այդ ոլորտներում մասնագետների վերապատրաստման ուղղությամբ:

Կարևոր է նաև ձեռնարկել քայլեր ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների դաշտում փոքր խմբերի ձևավորման ուղղությամբ, որոնք համայնքների երիտասարդությանը կարող են ապահովել բարձր եկամտաբեր աշխատանքով:

Առևտուր

Առևտուրը տարածքի ավանդական ճյուղերից է, ինչի մասին է վկայում զարգացած մսի առք ու վաճառքը ինչպես համայնքների ներսում, այնպես էլ ՀՀ շրջանների միջև, հագուստի ներմուծումը Չինաստանից, Թուրքիայից և Եվրոպական երկրներից:

Այս պահին առևտրի ոլորտը հագեցած է և անկում է ապրում՝ բնակչության կենսամակարդակի նվազման և արտագաղթի հետ կապված:

Համայնքներում գործում են սնունդ վաճառող 67 խանութներ, 72 հագուստի վաճառման խանութներ/կետեր, 8 շինանյութի խանութներ, 5 տնտեսական ապրանքներ վաճառող խանութներ:

Մսնդի վաճառքը վերջին 5 ամիսների ընթացքում նվազել է գրեթե 25 % -ով՝ անցած տարվա նույն ամիսների վաճառքի հետ կապված: Հագուստի վաճառքը նվազել է 30 % -ով, փոքրացել է նաև հագուստի առևտրով զբաղվող մարդկանց քանակը՝ 152 մարդուց հասնելով 97 -ի:

Կանանց ներգրավվածությունը արժեշտթաներում

Գյուղատնտեսության մեջ կանայք ինտենսիվ ներգրավված են հիմնականում տնամերձ հողակտորների մշակման և սեփական անասունների խնամքի ու կթի գործընացներում: Այս ոլորտում ներգրավված են 3000 և ավելի կանայք: Անասունների հեռագնա արոտ տեղափոխելիս, ինչպես նաև վարելահողերի մշակման մեջ կանայք քիչ են ներգրավված՝ մոտ 60 - 70 կին:

Առևտրի մեջ ներգրավված են 100 - 120 կանայք, տնտեսության այլ ոլորտներում (սպասարկում, բանկեր և այլն)՝ մոտ 50 կանայք և աղջիկներ:

Կրթության ոլորտում ներգրավված են 340 կանայք:

Շնորհակալություն ենք հայտնում Գավառ քաղաքի քաղաքապետարանին և Գանձակ,
Կարմիգյուղ համայնքների գյուղապետարաններին ծրագրի իրականացմանն
աջակցելու համար:

